

Syklissä ympäristökasvatuksen erikoisammattitutkintoa opiskellut Ritva Laahanen teki toukokuussa 2019 Petäjäveden kunnan varhaiskasvatukseen ympäristökasvatussuunnitelman, joka toimii tämän esiopetukseen suunnatun ympäristökasvatussuunnitelman aloitusosana (ympäristökasvatustoiminta, kohderyhmät ja tavoitteet laajasti katsottuna).

YMPÄRISTÖKASVATUSSUUNNITELMA

Petäjäkallion päiväkoti, esiopetus, 2021

”Vaikka Suomessa on vahva pohja luonto- ja ympäristökasvatukselle, varhaiskasvatuksen henkilöstö tuntuu yhä enemmän vieraantuvan luonnosta. Kyse on hyvin paljon ajattelumme kääntämisestä: Miksi ihmeessä jäisimme sisälle? Luonnon kokeminen on olennainen osa luottamuksen, suvaitsevaisuuden, vastuun ja luonnon kunnioittamisen kehittymistä sekä rohkaistumista kestävän kehityksen toimintaan. (Higgins 1997.)

Mari Parikka-Nihti, 2011, PIENIÄ PUROJA, Kasvua kohti kestävää kehitystä, Lasten Keskus

Johdanto:

Pohja ympäristökasvatukselle luodaan lapsuudessa ja esiopetuksella on tässä merkittävä rooli. Luontosuhde kasvaa luonnossa olemalla. Lapselle tulisi antaa kokemuksia hyvästä olost, onnesta ja tasapainosta. Nämä muodostuvat luonnossa olemisesta, vuorovaikutuksesta toisten kanssa ja tunteesta, että kuuluu yhteisöön. (Lähde: Parikka-Nihti Mari & Suomela Liisa, 2014)

Suomen Ympäristökasvatuksen Seuran (2012) mukaan ympäristökasvatuksen ja kestävä kehityksen käsitteet ovat rinnakkaisia ja tavoitteet yhtenevät, mutta painotuksissa voi olla eroa. Ympäristökasvatuksessa kestävä kehityksen ekologinen ulottuvuus on vahvemmin esillä.

Kestävä kehityksen ulottuvuudet ovat: ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen.

Ekologinen ulottuvuus pyrkii turvaamaan luonnon monimuotoisuuden ja säilyttämään luontoympäristön. Esiopetuksessa ekologisesti kestävä kehitys on arjen toimintaa, missä myös tutustutaan lähiluontoon ja lähiympäristöön. Esiopetuksessa aikuinen antaa mallin niin veden, luonnonvarojen kuin energian säästämiseen ja jätteiden kierrätykseen.

Taloudellisen ulottuvuuden tavoitteena on vakaan ja tasapainoisen taloudellisen kasvun kehitys, joka sisältää hyvinvoinnista ja elämänlaadusta huolehtimisen. Esiopetuksessa opetellaan vastuullista kuluttamista, pidennetään lelujen elinikää kunnostamalla niitä ja keksimällä uusiokäyttöä. Opetellaan myös huolehtimaan yhteisistä leluista ja tarvikkeista. Käytetään luonnonmateriaaleja askarteluun ja hankitaan uusia materiaaleja vain todelliseen tarpeeseen. Leikkimiseen metsässä ei tarvita valmiita leluja, metsä ja lapsen oma mielikuviutus riittää. Siirrytään pikkuhiljaa kuluttamisen kulttuurista kohti taloudellisesti kestävää kulttuuria.

Kulttuurisesti kestävä kehitys pitää sisällään kulttuuriperinteiden vaalimisen ja arvokeskustelut. Suomalaisuus itsessään on sidoksissa metsään. Kulttuuriperintömme sisältää paljon satuja ja tarinoita metsän vaikutuksesta hyvinvointiin (oikean ja väärän pohtiminen, toisten huomioiminen ja kohtelemisen, päätösten tekeminen, jne.) Lapselle on tärkeää oppia tuntemaan oma kulttuurinen taustansa ja tutustua oman paikkakuntansa kulttuurikohteisiin.

Sosiaalisesti kestävä kehitys mm. poistaa eriarvoisuutta, luo yhteisöllisyyttä, mahdollistaa osallisuuden ja ehkäisee syrjintää sekä fyysistä ja psyykkistä väkivaltaa. Esiopetuksessa muistetaan hyvät tavat, toisten huomioiminen, vastuun ottaminen itsestä ja muista sekä yhteisöllisyys. Jokainen on arvokas omana itsenään ja kaikilla on samanlainen ihmisarvo, lapsi toimii osana yhteisöä. Aikuinen antaa lapselle mallin siitä, miten toinen ihminen kohdataan (suvaitsevaisuus, yhdenvertaisuus, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo)

Kestävällä kehityksellä pyritään hyvään elämään sekä tänään että tulevaisuudessa. Esiopetus itsessään on kestävä kehitys, sillä se on kaikkien lasten oikeus ja se ylläpitää lapsen osallisuutta. Kestävän kehityksen pitäisi pohjautua leikkiin ja leikinomaiseen toimintaan. Leikkiessä lapsi oppii kokemusten, havaintojen ja aistien kautta. Leikki opettaa luovaa ajattelua ja toimintaa. Leikissä harjoitellaan vuorovaikutustaitoja, tiimityötä, tiedon jakamista ja keskittymistä. (Lähde: Parikka-Nihti Mari, 2011)

Yksi yleisistä tavoitteista on ihmisen kasvaminen ympäristötietoiseksi siten, että hän toimii ympäristöä mahdollisimman vähän haittaavasti. Lapsuuden myönteisten ympäristökokemusten ja aikuisiän ympäristöstä huolehtimisen välillä on vahva yhteys (Lähde: Parikka-Nihti Mari & Suomela Liisa, 2014). Myönteisyys syntyy siitä, että annetaan tilaa aitojen luontokokemusten ilolle.

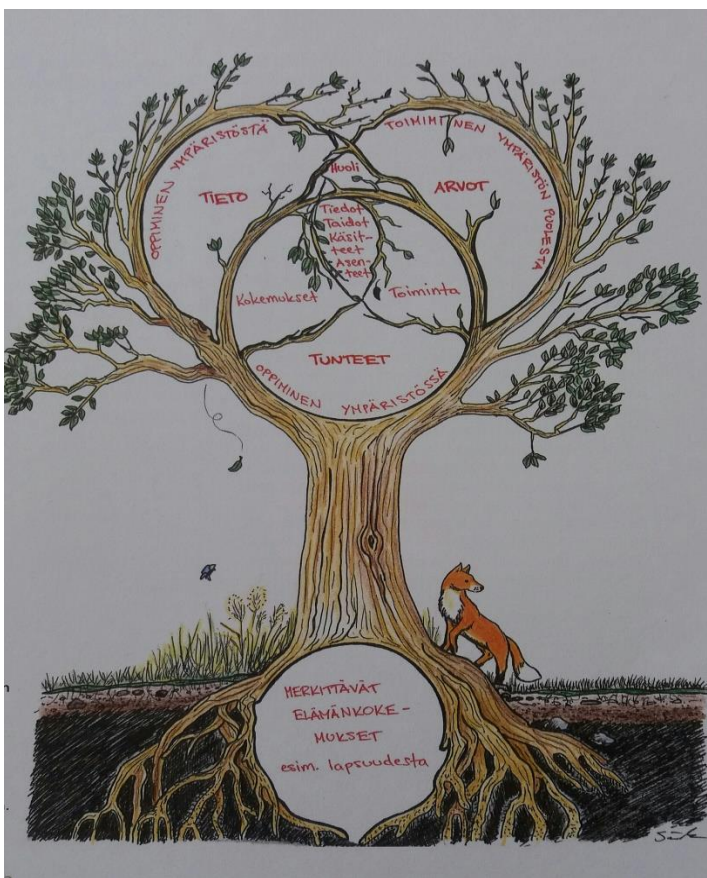
Teoreettiset mallit, oppimiskäsitys ja -ympäristö:

Oppiminen

Oppiminen alkaa leikistä, erilaisista kokeiluista, elämyksistä ja kokemuksista. Oppiminen pohjautuu lapsen aikaisempiin tietorakenteisiin ja on tilannesidonnaista. Esiopetuksessa pitää ottaa huomioon myös erilaiset oppimistyyliä, joihin vaikuttavat emotionaaliset tekijät (motivaatio, kestävyys, vastuuntunto), fyysiset ominaisuudet (auditiiviset, visuaaliset, taktiiliset ja kinesteettiset oppijat) sekä psykologiset tekijät (analyttiset, globaalit, reflektiiviset ja impulsiiviset oppijat). (taustalla Kephart, Piaget, Vygotsky).

Opetushallituksen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa mainitaan, että ”oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät”. Esiopetusikäinen lapsi omaksuu uusia tietoja ja taitoja vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja lähiympäristön kanssa.

Joy A. Palmerin laajennetun puumallin mukaan oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä ja toimiminen ympäristön puolesta ovat vahvasti kokemuksellisia ja toiminnallisia. Reunamo & Suomela tuovat esiin laajennetussa Palmerin puumallissa (2013) sen, että lapset tarvitsevat sekä omakohtaisia kokemuksia ympäristöstä, toiminnan mahdollisuuksia ympäristössä että tietoja ja taitoja ympäristöstä huolehtimisesta = osallisuus, yhteenkuuluvuus ja ymmärrys.

Lähde: A. Laine, M. Elonheimo,

A. Kettunen (toim.), Loikkaa ulkoluokkaan, opas ulkona opettamiseen, 2018

Ympäristökasvatuksessa yhtenä tavoitteena on lapsen aktiivinen ja osallistuva toimijuus. Esiopetuksessa lapsen toimijuus on lähiympäristöstä ja lähipiiristä sekä itsestä huolehtimisen harjoittelua.

Oppimiskäsitys (Petäjäveden kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma, 2014)

Lapsi on aktiivinen toimija kaikessa suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Aikuisen rooli oppimisprosessissa on toimia opastajana ja lapsen mielenkiinnon suuntaajana. Lapsen oppimista tuetaan myönteisillä tunnekokemuksilla. Oppimisen perusta muodostuu lapsen kiinnostuksen kohteista, kokemuksista ja lähiympäristöstä. Tietoa ei voida suoraan opettamalla siirtää lapselle, vaan lapsi itse rakentaa käsityksensä aiemmin oppimansa ja uuden tiedon pohjalta.

Ympäristön tulee olla myönteinen, turvallinen ja motivoiva, jotta oppimista voi tapahtua. Vertaisryhmässä lapset oppivat yhdessä toisten lasten kanssa ja toisiltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, pääasiassa pienryhmissä. Yhteisössä kaikki ovat oppimassa – myös esiopetuksen henkilöstö.

Eskarilaisten mielestä oppiminen on... ”sellaista, että iloitsee siitä”, ”kun oppii jotain uutta”, ”oppii, kun tekee monta kertaa” ja oppimista on, ”kun oppii paljon uutta luonnosta ja siitä miten olla hyvä kaveri.”

Oppimisympäristöt

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kerrotaan esiopetuksen oppimisympäristöistä, että ne muodostavat pedagogisesti monitahoisia kokonaisuuksia. ”Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen.”

Oppimisympäristöön kuuluu fyysinen (liite 5), psyykinen, sosiaalinen, kognitiivinen ja emotionaalinen ympäristö. Oppimisympäristöjen pitää olla turvallisia ja terveellisiä. Turvallisessa ympäristössä lapsi voi olla oma itsensä. Aikuisen ja lapsen välinen vuorovaikutus on keskeisellä sijalla, aikuisten tulee olla aina lasten käytettävissä. Yhdessä sovitut säännöt ja toimintatavat tuovat turvallisuutta.

Erilaisissa oppimisympäristöissä lapsen tulee voida käyttää kaikkia aistejaan ja kokea elämyksiä. Kehityksessään kokonaisvaltaiset lapset on huomioitava liikunnallisesti ja toiminnallisesti. Lapsille pitää antaa myös mahdollisuuksia leikkiä ja työskennellä rauhassa kiireettömässä ilmapiirissä.

Monipuoliset työtavat Petäjävedellä (Petäjäveden kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma, 2016)

Petäjäveden esiopetuksessa toiminta perustuu leikinomaiseen, lapsen kehitystasosta lähtevään toimintaan. Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun yhdessä lapsiryhmän aikuisten kanssa, ns. lasten palaverit. Suunnittelussa otetaan huomioon lasten tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Lapsi arvioi toimintaa ja omaa oppimistaan.

Esiopetuksessa toimitaan pienryhmissä myönteisessä, avoimessa ja turvallisessa ilmapiirissä. Lasten kanssa laaditaan yhdessä ”Hyvän mielen säännöt”, joiden mukaan toimitaan ja joita palautellaan mieliin aika ajoin.

Lapsen omaehtoinen ja ohjattu leikki, tutkiminen sekä aktiivisuutta ja luovuutta edistävät työtavat ovat tärkeä osa esiopetusta. Tavoitteena on, että lapsi käyttää kaikkia aistejaan ja mielikuvitustaan sekä nauttii asioiden oivaltamisesta.

Lapsen käsitys itsestä oppijana kehittyy erityisesti esiopetusiässä. Lapsi oppii jatkuvasti tarkkailemalla ympäristöään. Yhdessä työskenneltäessä lapsia rohkaistaan kyselemään, ihmettelemään, tutkimaan, päättelemään ja ratkaisemaan ongelmia.

”Tämä on varmaan jonkun eläimen talvipesa!”

Ympäristökasvatus:

Lasten toimintaympäristö (lähiluonto ja rakennettu ympäristö) tarjoaa paljon aineksia oppimiselle. Opetuksen liittäminen lasten kokemusmaailmaan ja toimintaympäristöön on erityisen tärkeää ympäristökasvatuksen toteuttamisessa. Lasten luontotuntemusta ja – suhdetta vahvistetaan havainnoimalla ja tutkimalla ympäristöä sekä kokeilemalla ja päättelemällä. Lapsille tarjotaan kokemuksia luonnossa liikkumisesta sekä sen tutkimisesta. Lapsille annetaan mahdollisuuksia tutkia ja tutustua eläimiin, kasveihin ja luonnon ilmiöihin. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet, 2014)

Ympäristöä havainnoidaan eri aistein ja käytetään erilaisia havaintovälineitä, kuten kiikarit, suurennuslasit ja luupit. Havainnoimalla saatua tietoa opetellaan luokittelemaan. Opetellaan myös ennakkokäsityksien ja päätelmien tekemistä ja mietitään syy-seuraus suhteita. Tutustutaan myös luonnonsuojeluun esim. jokamiehen oikeuksiin tutustumalla. Opetellaan huolehtimaan ympäristöstä. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet, 2014)

Ympäristökasvatus Petäjävedellä (Petäjäveden kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma, 2016)

Oppimisen lähtökohtana on lapsen monimuotoinen elinympäristö, jonka tunteminen luo pohjaa laajemmalle ymmärrykselle ympäröivästä maailmasta.

Luonto- ja ympäristökasvatus on Petäjävedellä keskeisessä asemassa. Esiopetusyksiköt sijaitsevat lähellä luontoa, jolloin tutkiminen, liikkuminen ja leikkiminen luonnossa on luonteva osa arkea. Lapsia ohjataan tietoisesti kokoamaan havaintoja eri aistein sekä havaintovälineiden avulla. Havaintoja ja tutkimustuloksia harjoitellaan merkitsemään muistiin, luokittelemaan ja esittämään esim. piirtämällä, kertomalla tai näyttelemällä.

Esiopetuksen aikana opetellaan luontoon liittyvien käsitteiden käyttöä, päätelmien tekemistä ja pohditaan syy-seuraussuhteita. Suunnitellaan opetus lasten luontotuntemuksen pohjalle ja haetaan yhdessä tietoa lapsia kiinnostavista asioista. Luodaan pohjaa kestäväälle elämäntavalle mm. tutustumalla heti esiopetuksen alkaessa Jokamiehen oikeuksiin ja keräämällä säännöllisesti roskat pois luonnosta. Annetaan lapsille tietoja ja taitoja ympäristön hoitamiseen ja suojeluun. Näin lapsia ohjataan huolehtimaan ympäristöstään.

Esiopetus on luonto- ja ympäristöpainotteista ja tällöin tärkeä oppimisympäristö on metsä. Metsässä toimittaessa on oltava aikaa ihmettelylle ja tutkimiselle; yhdessä tekemiselle kaikin aistein. Oppiminen on yhteistoiminnallista, pohditaan ja ratkaistaan erilaisia tehtäviä ja opetellaan perustelemaan omia käsityksiä muille. Tehdään ennako-oletuksia opeteltavasta asiasta ja tutkimalla sekä havaintoja tekemällä päädytään lopputulokseen. Lapset oppivat kuvailemaan ja vertailemaan eri asioita ja ilmiöitä.

Metsässä saa kokemuksia kielestä esimerkiksi yhdistämällä kirjaimia ympäristössä oleviin tutkimuskohteisiin ja kirjoittamalla maahan kirjaimia. Kokemuksia matematiikasta saa esimerkiksi mittaamisen, muotojen etsimisen ja lukumäärien kautta. Metsässä otetaan tableteilla videoita ja

valokuvia, joista työstetään kuvakoosteita ja tarinoita. Leikeissä korostuu mielikuvitus, luovuus ja materiaalittomuus, samalla motoriset taidot vahvistuvat. Yksilötason tavoite on lapsen fyysinen ja psyykinen hyvinvointi. Luontokoulu Tikankontin esitteessä tuodaan esiin, että jo tunnin ulkona olemisen auttaa parantamaan tarkkaavaisuutta ja kaksi tuntia elvyttää ihmisen elimistön puolustusmekanismeja.

”Luonto itsessään rauhoittaa kulkijaansa, vaatii ja opettaa keskittymistä sekä stimuloi kaikkia aisteja.” (Lähde: Mari Parikka-Nihti, Liisa Suomela, 2014, ILOA JA IHMETTELYÄ , ympäristökasvatus varhaislapsuudessa)

Kohderyhmä

Tässä ympäristökasvatussuunnitelmassa kohderyhmä on esiopetusikäiset lapset. Kohderyhmänä on myös esiopetuksen henkilöstö, joka toteuttaa ympäristökasvatusta. Kohderyhminä omalta osaltaan toimivat myös esioppilaan vanhemmat, sisarukset ja muut läheiset, sillä ympäristömyönteinen toiminta saattaa esiopetuksesta siirtyä myös lapsen kotiin.

Ympäristökasvatuksen sisällöt ja menetelmät

Esiopetuksen ympäristökasvatuksessa otetaan huomioon kaikki kestävän kehityksen osa-alueet: ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen.

Ekologinen:

- päiväkotimme on luonto- ja ympäristöpainotteinen, jolloin osa esiopetuksesta tapahtuu metsässä = luonto oppimisympäristönä

- keskustelemme joka miehen oikeuksista heti toimintakauden alussa ja muistutemme niistä eskarilaisia säännöllisesti toimintakauden aikana
- kierrätämme ne jätteet, joita päiväkodissa kierrätetään (paperi, biojäte, kartonki, sekajäte, metalli ja lasi)
- keräämme roskaa luonnosta ja lajittelemme ne; emme roskaa itse (katso liite 2)
- keräämme tölkit pois luonnosta ja eskarin loputtua palautamme panttitölkit ja käytämme saadut rahat yhteiseksi hyödyksi
- sammutamme valot ja sähkölaitteet, kun niitä ei tarvita
- käytämme askartelussa pääosin kierrätys- ja luonnonmateriaalia
- pidämme toimintaympäristön siistinä yhdessä lasten kanssa niin ulko- kuin sisätiloissa
- vietämme teemapäiviä, mm.

Leluton pv, marraskuun viimeinen perjantai

Lainan pv (kirjojen vaihtori)

”Hämärän hyssy”-päiviä energian säästöviikolla, vko 41

- opettelemme maistamaan marjoja ja villiyrtejä ja käyttämään niitä mm. leipomuksissa, hyytelöiden/hillojen sekä juomien valmistuksessa

Taloudellinen:

- ohjaamme lapsia vettä ja energiaa säästävään toimintaan
- käsipyyhepaperien säästeliäs käyttö
- otetaan ruokaa sopivasti lautaselle; opetellaan myös kasvisten/salaattien syömistä
- ohjaamme lapsia pitämään huolta eskarin yhteisistä tavaroista, jotta ne kestäisivät käytössä pitkään
- lelujen oikeanlainen käyttäminen; aikuisen tehtävänä on ohjata lapsia rakentavaan leikkiin
- kierrätämme leluja ja pelejä ryhmissä
- askartelumateriaaleissa hyödynnämme kierrätys- ja luonnonmateriaaleja

- tavoitteena on, että välillä käyttäisimme askarteluvaraston materiaalit loppuun ennen kuin tilaamme uutta
- emme käytä tehtäväkirjoja vaan ns. metsävihkoja
- syntymäpäivänä lapsi saa kierrätysmateriaalista tehdyn kortin ja leikitään synttärিসankarin toiveleikki

Sosiaalinen:

- eskarissa on yhdessä lasten kanssa mietityt ”Hyvän mielen säännöt”
- lapsia kohdellaan tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti (tasa-arvokasvatussuunnitelma)
- opettelemme hyviä tapoja ja kohteliaisuutta
- turvallisuuskäytännöt metsässä toimittaessa
- aikuiset opettavat lapsille turva- ja tunnetaitoja

- kiusaamiskysely
- kiusaamisen ehkäiseminen Petäjaveden varhaiskasvatuksessa-vihkonen
- lasten itsearviointit
- toiminnan väliarviointi lasten näkökulmasta joulukuussa
- lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun lasten palaverien ja lapsen oma näkemyslomakkeen kautta
- kestävä kasvatus ja osallisuus, liite 3
- minä eskarilainen-lomake
- käytämme luontoa/metsää oppimisympäristönä; lapset oppivat yhdessä kokemalla ja tekemällä
- metsä tarjoaa paikan pitkäkestoiselle leikille

Kotileikki: lounaspöytä katettuna

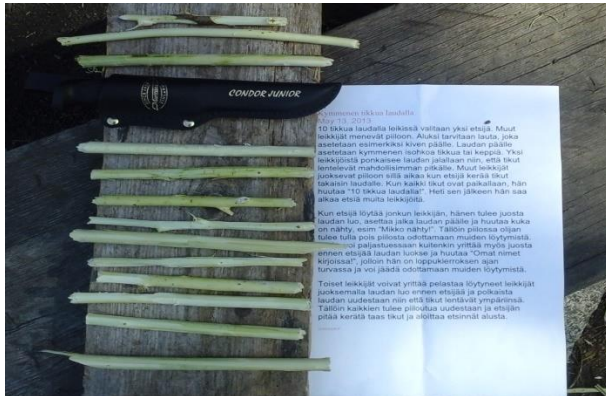
- lapset siivoavat yhdessä jälkensä leikin jälkeen sisätiloissa
- aikuisten esimerkki antaa lapsille mallin siitä kuinka käyttäytyä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- toimitaan yhdessä yhteisen päämäärän saavuttamiseksi
- pyritään kiireettömyyteen
- mahdollisuuksien mukaan vanhemmat osallistuvat toimintaan

Kulttuurinen:

- tutustumme kulttuurihistorialliseen lähiympäristöön (Petäjaveden Vanha Kirkko)
- teemme retkiä ja vierailuja ympäristön erilaisiin kohteisiin
- käytämme vanhoja perinteisiä satuja ja tarinoita niin luettuina kuin draaman keinoin esitettyinä
- opettelemme perinnelauluja ja -loruja
- teemme perinnekeiskeitä

- opetamme lapsille vanhoja, perinteisiä sisä- ja ulkoleikkejä

- vietämme kansallisia juhla- ja perinnepäiviä

- Runebergin päivä
- Ystävänpäivä
- Laskiainen
- Kalevalan päivä (osuu usein talviloman ajankohtaan)
- Minna Canthin päivä, tasa-arvon päivä
- Pääsiäinen
- Vappu
- Äitienpäivä
- Aleksis Kiven päivä, suomalaisen kirjallisuuden päivä
- YK:n päivä (24.10.)
- Pyhäinpäivä
- Isänpäivä
- Lapsen oikeuksien päivä (20.11.)
- Itsenäisyyspäivä
- Jean Sibeliuksen päivä (8.12.), suomalaisen musiikin päivä
- Lucian päivä 13.12., jolloin Lucia-kulkue vierailee päiväkodissa
- Adventtiaika ja Joulu

- vietämme myös monikulttuurisia juhlapäiviä, mm. saamelaisuuden (6.2.) päivä

Eskarilaiset täyttävät puolivuositain ympäristökasvatuksen arviointilomakkeen (liite 1). Lomake on tehty lapselle helposti ymmärrettäväksi, joten sen täyttämisen ei pitäisi olla vaikeaa. Lomake täytetään kahden kesken aikuisen kanssa ja tavoitteena on herättää keskustelua esille tulevista sisällöistä ja edesauttaa näin lapsia kestävän kehityksen tielle.

”Oppimiseen ei tarvita muuta alkua kuin ihmettely” - Platon

Kokemus (leikkiminen, tutkiminen, liikkuminen, seikkailu, taiteellinen kokeminen luonnossa) ja omakohtainen elämys ovat tehokkaimmat oppimisen välineet.

YMPÄRISTÖKASVATUKSEN ARVIOINTILOMAKE

Liite 1

MITÄ MIELTÄ OLET? VÄRITÄ MIELEISESI VAIHTOEHTO. Nimi: _____

1. LUONTO/METSÄ

a) Tykkään käydä ja leikkiä metsässä	☺	☹
b) Ulkoilen mielelläni, vaikka sataisi vettä	☺	☹
c) Seuraan ja tutkin mitä luonnossa tapahtuu eri vuodenaikoina	☺	☹

2. LAJITTELU JA KIERRÄTYS

a) Kerään roskat luonnosta	☺	☹
b) Osaan lajitella roskat	☺	☹
c) Käytän askartelussa kierrätysmateriaalia, esim. wc-rullia, maito- ja muovipurkkeja	☺	☹

3. JÄTTEIDEN VÄHENTÄMINEN

a) Käytän askartelussa luonnon materiaalia, esim. oksia, kiviä, lehtiä	☺	☹
b) Käytän vain yhden palan paperia käsien kuivaamiseen	☺	☹
c) Otan ruokaa ensin vähän ja haen lisää, jos maistuu	☺	☹

4. ENRGIAN SÄÄSTÄMINEN

a) Kun pesen kädet, suljen hanan käsien saippuoinnin ajaksi	☺	☹
b) Sammutan valot huoneesta, kun lähden pois viimeisenä	☺	☹
c) Suljen tabletin, kun lopetan pelaamisen	☺	☹

5. HUOLENPITO YMPÄRISTÖSTÄ

a) Pidän huolta itsestäni ja tavaroistani	☺	☹
b) Olen toisille ihmisille ystävällinen	☺	☹
c) Käsittelen hyvin leluja ja muita tavaroita	☺	☹

Eskarilaisten mietteitä aikuisille:

Metsässä toimivat eskarilaiset ovat kevään aikana kiinnittäneet huomiota siihen, että Kettulan laavun ympäristössä ja matkalla sinne maasta löytyy tosi paljon kaikenlaista roskaa. Ihmettelyä lapsissa on herättänyt se, mikseivät aikuiset vie roskaa niille varattuihin roskikiisiin.

Olemme itse keränneet esillä olleet roskat pois maasta, erityisesti lasin sirut, koska ne voivat vahingoittaa ihmisiä ja eläimiä.

Eskarilaiset opettelevat kierrättämään roskaa ja he toivovat aikuisilta samaa.

Ps. Ihmettelyä herättää myös autojen ylinopeus tienylityspaikalla.

Kestävä kasvatus antaa lapsille mahdollisuuden osallistua päätösten tekoon (esiopetuksessa lasten palaverit). Osallistuva ja osallistava toiminta on demokratiaa; kaikki eivät voi saada läpi mielipiteitään, vaan opetellaan kompromissien tekoa ja yhteisöllisyyttä. Lapselle on tärkeää, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa arjen toimintoihin ja oppimisympäristöihin. (Lähde: Parikka-Nihti, Mari, PIENIÄ PUROJA, kasvua kohti kestävä kehitystä, 2011)

Osallisuus on kokemusta omien kykyjen riittävydestä, oman roolin merkityksestä ja vastuun saamisesta omassa yhteisössä. Se on yksi ympäristökasvatuksen ja kestävä kasvatuksen tukipuista. Aikuinen luottaa lapseen, minkä kautta myös lapsi oppii vastuun ottamista yhteisistä päätöksistä. Osallisuus on myös toimimista vuorovaikutuksellisesti yhdessä. Aikuisen tulisi suhtautua lapsen näkemyksiin kunnioittavasti. Parikka-Nihti (2011) mukaan ”Lapsi, jolta kysytään mielipidettä, oppii ilmaisemaan mielipiteensä” ja ”Lapsi, joka saa mahdollisuuden huolehtia ympäristöstään, oppii ottamaan ympäristön huomioon ja huolehtimaan siitä”.

Eskari-ikäiset lapset ovat tutkijoita ja kokeilijoita ja he harjoittelevat kestäviä valintoja olemalla luonnossa ja huolehtimalla ympäristöstään. Kestävä kehitys on esiopetuksen opetussuunnitelman kantava teema ja arvoperusta, esiopetus perustuu kestävä kehityksen periaatteisiin (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävä kehitys). Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys löytyy myös esiopetussuunnitelman perusteiden (2014) oppimiskokonaisuuksista.

Myönteisten luontokokemusten kautta kestävä kasvatus edistää lasten luontoa suojelevia asenteita.

Osallisuus Petäjäkallion päiväkodin esiopetuksessa:

- lasten palaverit
- lapsen oma näkemys – kaavake toiminnan suunnittelua varten
- minä eskarilainen – kaavake
 - lapsi tuo esiin mm. mielileikkinsä, jota sitten leikitään yhdessä
- kiusaamiskysely ennen syyslomaa
- toiminnan väliarviointi ennen joululomaa
- toiminnalliset illat yhdessä vanhempien kanssa, mm. jouluihin työpaja ja keväällä tehtävärata laavun ympäristössä
- isän- ja äitienpäiväaamiaiset, joissa lapsi käy yhdessä vanhemman kanssa päiväkodissa aamupalalla
- ystävänpäivänä isovanhempien päivä
- esiopetuksen aikuiset valokuvaavat ja videoivat toimintaa, kasvun kansiot

- Luontoliitto.fi
 - verkkojulkaisut
 - lasten suurpeto-opas
 - roolipeli: metsän arvoitus
 - kouluille
 - luontopolku lapsille
- Kulttuurinvuosikello.fi
 - Haltijan kuiskaus
 - Kekrin vietto (lokakuu)
 - Metsäpelit
 - Ruokatieto
 - Sano se saameksi
 - Tonttukoulu (jouluisia menetelmiä)
- Hsy.fi
 - Lajittelupeli
 - Nökön matkassa-puuhakirja
- Smy.fi
 - Opetaja ja opettaja
 - Opetusmateriaaleja
 - Kartonki Aino – satukirja
 - Metsäänkka – satukirja
 - Olli Oravainen ja Mari Muurahainen
 - Tapahtuipa Mäntylässä
 - Tehtäviä ja materiaaleja
 - Varhaiskasvatus
 - Metsän oppimispolku
- www.hel.fi/static/ymk/esitteet/talventaikaa
- Mappa.fi
 - Etusivu
 - hakusanalla leikkejä ja harjoituksia metsään, rajattu haku:
varhaiskasvatus 3-6-v.; haun tulos 43 kpl
 - Teemareput
 - valitse kohderyhmäksi varhaiskasvatus 3-6-v.,
mm. Ilo kasvaa ulkona, Keke päiväkodissa tai Lasten maapalloretki
(päiväkotien matka ympäristöystävälliseen elämään)

www.supercoloring.com/fi/varityskuvat

- Linnut
- Nisäkkäät
- Hyönteiset
- Juhlapyhät
- Avaruus
- Tiede ja koulutus
 - Biologia
 - muurahaisen elämän kiertokulku
 - perhosen elämän kiertokulku
 - hyttysen elämän kiertokulku
- Maat ja kulttuurit
 - Ruotsi
 - Lucian päivä
- Pisteestä pisteeseen
 - Avaruus
 - avaruustutkimusmatka 1-20
 - tyttöastronautti 1-29
 - Vihanneksia
 - porkkana 1-12
 - tomaatti 1-22
 - maissi 1-30

Digitarinankerrontaa:

- Tarinankerrantasovellus Android-tableteille: **Toontastic** (valmiita hahmoja ja taustoja)
- Digitaalisten kirjojen tekeminen: **Book Creator** toimii Chrome-selaimella tietokoneella
- Videoeditorit valokuvien ja videoiden koostamiseen elokuvamaisiksi digitarinoiksi
Android-tableteille: **FilmoraGo ja PowerDirection**
- Animaatitarinoiden tekeminen Stop motion-sovelluksella Android-tabletille: **Stop Motion Studio**

